

Opgave 2 Inclusie in taal en kunstmatige intelligentie

9 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van Plessners wet van de bemiddelde onmiddellijkheid: de mens ervaart zichzelf als subject dat bemiddelt tussen zichzelf en de omgeving en tegelijkertijd als subject dat onmiddellijk de omgeving ervaart 1
- een uitleg dat deze wet de behoefte aan inclusieve taal kan verklaren omdat de dubbele ervaring van onmiddellijkheid en bemiddeling maakt dat mensen hun bestaanservaring willen uitdrukken in taal, die bemiddelt tussen ervaring en werkelijkheid 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Plessner ervaart de mens zichzelf als subject dat bemiddelt tussen zichzelf en de omgeving en tegelijkertijd als subject dat onmiddellijk de omgeving ervaart. De relatie van de mens met de omgeving is dus zowel bemiddeld als onmiddellijk. 1
- Deze dubbele ervaring maakt dat mensen zich willen uitdrukken. Omdat mensen allerlei ervaringen hebben en zich ervan bewust zijn dat die ervaringen een manier zijn om de wereld waar te nemen, voelen mensen de noodzaak om hun ervaringen op de een of andere manier vast te leggen, te structureren en te delen met anderen. Weten dat jij het bent die de wereld ervaart, geeft immers ook het besef dat anderen de wereld ervaren en dat kan een andere ervaring zijn. Taal is een van de manieren waarop mensen hun intenties proberen vorm te geven en te delen met anderen, en taal bemiddelt tussen directe ervaring en de werkelijkheid. Dat taal verandert en dat er behoefte is aan een inclusieve taal waarmee mensen steeds beter hun ervaring uitdrukken en die steeds beter bemiddelt tussen werkelijkheid en ervaring, past dus bij de wet van de dubbele ervaring van bemiddelde onmiddellijkheid. 1

10 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg met een voorbeeld van inclusieve taal van de ethische dimensie van het eerstpersoonsperspectief dat je je als mens verhoudt tot je bestaan 1
- een uitleg met het voorbeeld van inclusieve taal van de ethische dimensie van het derdepersoonsperspectief dat beschrijvingen van essentiële eigenschappen van de mens ook altijd normatief zijn 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- De ethische dimensie van het eerstepersoonsperspectief is dat mensen de existentiële opdracht hebben om zich tot hun bestaan te verhouden. Ik kan bijvoorbeeld nadenken over een woord als 'non-binair' of 'bicultureel' en dit woord bewust gebruiken om mezelf en de mensen om mij heen het gevoel te geven dat ze volwaardige ruimte hebben in de samenleving. 1
- De ethische dimensie van het derdepersoonsperspectief is dat beschrijvingen van essentiële eigenschappen ook altijd normatief zijn. Toen het woord 'non-binair' niet bestond, werden mensen ingedeeld in 'man' of 'vrouw'. Iedereen die geen 'man' of 'vrouw' was, of zich zo niet voelde, was uitgesloten. De woorden 'wit' en 'zwart' delen mensen op in twee kleuren. Deze woorden maken een indeling waarvan je je telkens opnieuw kunt afvragen of die wenselijk is of niet en of er misschien nieuwe woorden nodig zijn die niet uitsluiten. 1

11 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat een argumentatie of het een goed idee is om het woord 'mankracht' te vervangen door 'menskracht', met:

- tekst 3 1
- het verschil in de vorming van de bestaanservaring van vrouwen en mannen volgens De Beauvoir: jongens worden gestimuleerd om zich onafhankelijk te gedragen, terwijl meisjes leren hun omgeving te behagen 1

voorbeelden van een goed antwoord:

- Ik vind het een goed idee om het woord mankracht te vervangen door menskracht. Zoals in tekst 3 staat, is het best vreemd dat vrouwen en non-binaire mensen er genoeg mee moeten nemen dat ze impliciet bedoeld worden. Dat is volgens mij duidelijk een culturele erfenis van eeuwen waarin mannen belangrijker werden gevonden dan vrouwen en alle anderen die niet man zijn. Ik denk dat De Beauvoir gelijk heeft als ze zegt dat alle mensen aanvankelijk hun lichaam op dezelfde manier gebruiken om de wereld te ontdekken en zich uit te drukken, maar dat jongens en meisjes naarmate ze ouder worden anders worden gestimuleerd, waardoor culturele opvattingen kinderen tot mannen en vrouwen maken. Meisjes worden volgens mij nog steeds heel vaak gestimuleerd om als levende pop bij anderen in de smaak te vallen en non-binaire mensen worden regelmatig helemaal niet geaccepteerd of vallen ten prooi aan beledigingen en pijnlijke grapjes en omgangsvormen die hen niet als mensen respecteren. Dat zijn grapjes die veel kwetsender zijn dan een flauw woordspelletje als 'mendsarijn'. Ik denk dat inclusie toeneemt als zulk soort uitsluitende woorden als 'mankracht' vervangen worden door 'menskracht'. 2

of

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Ik ben niet zo'n voorstander van het veranderen van het woord 'mankracht' in 'menskracht'. Ik vind het inderdaad best krampachtig zoals in tekst 3 staat en het zal volgens mij juist uitnodigen tot alleen maar meer stomme grappen die juist niet gaan bijdragen aan meer inclusie, maar de zoektocht daarnaar bagatelliseren, zoals het grapje over een 'mensdarijn' laat zien. Ik vind dat De Beauvoir gelijk heeft als ze zegt dat alle mensen aanvankelijk hun lichaam op dezelfde manier gebruiken om de wereld te ontdekken en zich uit te drukken. En volgens mij wordt die ervaring bij jongens, meisjes en ook non-binaire mensen niet hetzelfde gestimuleerd. Je kunt je natuurlijk afvragen of dat erg is, maar ook als je vindt dat dat inderdaad ongelijkwaardig is, dan denk ik dat het veranderen van woorden daarin een druppel op de gloeiende plaat is en zelfs averechts kan werken. Bewustwording van ongelijk gegroeide rolpatronen en culturele opvattingen gaat veel dieper dan alleen maar woorden en moet je dus ook niet via woordveranderingen proberen onder de aandacht te brengen. 2

12 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat een argumentatie over Sanders' voorstel om 'slaaf' en 'slaafgemaakt' allebei te gebruiken, met:

- Fanons argument dat de bestaanservaring van mensen van kleur is gevormd door de blik van anderen: blikken/woorden van anderen maken mensen van kleur tot object / verwijderen mensen van kleur van hun er-zijn / geven mensen van kleur problemen met het uitwerken van hun lichaamsschema 1
- het begrippenpaar 'is' en 'ought': hoe iets is, verschilt van hoe iets zou moeten zijn / uit hoe iets is kun je niet afleiden hoe iets zou moeten zijn (naturalistische drogredenen) 1
- tekst 4 1

voorbeelden van een goed antwoord:

- Ik ben wel voorstander van het beweeglijke gebruik dat Sanders voorstelt. Wat hij in tekst 4 beschrijft doet volgens mij het meeste recht aan waar Fanon juist gebrek aan had. Mens kunnen zijn tussen andere mensen vereist denk ik dat je allebei de woorden 'slaaf' en 'slaafgemaakt' gebruikt. Aan de ene kant moeten we de objectiverende term 'slaaf' gebruiken om recht te doen aan de historische situatie die aan de hand was en die ongelijk was. En aan de andere kant moeten we de term 'slaafgemaakt' gebruiken - die juist benadrukt dat iedereen weet hoe objectiverend deze mensen zijn/worden behandeld terwijl dat nooit zo had moeten zijn. Door beide woorden te gebruiken dwing je mensen om 'is' en 'ought' goed uit elkaar te houden en na te denken over wat een beschrijving is van hoe iets is en wat een oordeel is over hoe iets zou moeten zijn of had moeten zijn. 3

of

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Ik ben er geen voorstander van om beide woorden te gebruiken. Ik vind dat 'ought' in dit geval belangrijker is dan 'is'. Eigenlijk verwijst het woord 'slaaf' helemaal niet naar hoe het historisch ging zoals Sanders zegt in tekst 4. Het woord 'slaaf' is geen neutrale weergave van de manier waarop mensen gedurende een bepaalde periode in de geschiedenis met sommige andere mensen omgingen. Het is een beledigend en kwetsend woord voor mensen die ooit tot slaaf gemaakt zijn en hun nakomelingen. Zoals Fanon over het n-woord schrijft dat dat een pijnlijk en vervreemdend woord is omdat het mensen van kleur verwijderd van hun er-zijn. Het scheurt mensen los van hun lichamelijke bestaanservaring. Het woord 'slaaf' moet je volgens mij dus niet willen gebruiken in een samenleving en ook niet via een zogenaamd historische achterdeur in leven houden, want de gevoelswaarde van dat woord kan je niet sturen. Het is in dit geval belangrijk om alleen 'slaafgemaakt' te gebruiken en te benadrukken hoe het had moeten zijn: mensen zijn allemaal menselijk en die menselijkheid hoort niet ontkend te worden. Nu niet en in het verleden ook niet. 3

13 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van de connectionistische opvatting dat kunstmatige intelligentie het menselijk denkvermogen kan simuleren: neurale netwerken hebben net als mensen zelflerend vermogen 1
- een uitleg dat het probleem van discriminerende gezichtsherkenning vanuit het connectionisme opgelost kan worden: door gevarieerde input kan het neurale netwerk zelf een beter prototype samenstellen 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Neurale netwerken kunnen zichzelf leren om patronen te herkennen, bijvoorbeeld in gezichten, en om waarnemingen in algemene categorieën in te delen. De netwerken simuleren zo de menselijke manier van denken en een neurale netwerk voor bijvoorbeeld gezichtsherkenning kan zo net als mensen op basis van nieuwe input steeds beter worden in het herkennen van gezichten. 1
- De gezichtsherkenner werkt op eenzelfde manier als menselijke hersenen omdat patronen, en niet specifieke kenmerken, worden herkend en gecategoriseerd. Kunstmatige intelligentie leert zo steeds beter gezichten te herkennen. Als er vooral foto's van witte mannen worden gebruikt om de kunstmatige intelligentie te trainen, dan gaat die kunstmatige intelligentie vooral patronen herkennen in deze gezichten en op basis daarvan algemene categorieën bepalen. De kans dat het gezicht van iemand die niet wit en geen man is, niet goed herkend wordt binnen deze zelf aangeleerde patronen en categorieën is dan groter, zoals bleek bij de discriminerende gezichtsherkenning. Dit proces kan vanuit het connectionisme opgelost worden door deze kunstmatige intelligentie meer gevarieerde input te geven. 1

Vraag	Antwoord	Scores
14	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een argument met het voorbeeld van discriminerende gezichtsherkenning voor Verbeeks opvatting dat techniek ons moreel handelingsvermogen transformeert 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een argument met het voorbeeld van discriminerende gezichtsherkenning tegen Verbeeks opvatting dat techniek ons moreel handelingsvermogen transformeert 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens Verbeek zijn er altijd mogelijkheden en gevolgen van een technologie die niet waren voorzien en die we als mensen niet in de hand hebben. Technologie bepaalt voor een deel onze morele besluitvorming en ons handelen. Het idee van gezichtsherkenning is vast niet dat die discrimineert, maar als dat wel gebeurt dan werpt deze techniek nieuwe dilemma's op waarmee we ook op een nieuwe manier omgaan: willen we gezichtsherkenning gebruiken als die discrimineert en kan die worden ingezet om mensen op te sporen? 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Tegen deze opvatting van Verbeek kan je inbrengen dat wel of niet discrimineren altijd al thuishoorde in ons morele handelingsvermogen. Deze dilemma's ontstonden niet pas doordat we techniek begonnen te ontwikkelen, maar waren er altijd al. Mensen zijn altijd al vrij en verhouden zich altijd al tot zichzelf, hun handelen en de keuzes die ze maken, daar is niet eerst een discriminerend apparaat voor nodig. 	1
15	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een weergave van de overeenkomst tussen Clarks dynamische apparaten en Hayles' cognitieve assemblages: beide zijn een hybride van mens en technologie met cognitieve vermogens 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een weergave van het verschil tussen Clarks dynamische apparaten en Hayles' cognitieve assemblages: Clarks dynamische apparaten richten zich naar hun gebruikers, terwijl bij Hayles het denkvermogen wordt gedistribueerd tussen menselijke en niet-menselijke denkers 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Clarks dynamische apparaten en Hayles' cognitieve assemblages zijn allebei een mens-technologie-hybride met een vorm van eigen denkvermogen. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het verschil is dat het dynamische apparaat zich bij Clark volledig richt naar wat de gebruiker vraagt. Dat is bij Hayles niet aan de orde. Het denkvermogen bij Hayles' cognitieve assemblages wordt verdeeld over zowel de menselijke denker als de niet-menselijke denker van de cognitieve assemblage, waarbij ze de verschillen in denkvermogen aan beide kanten benadrukt: aan de technische kant snelle dataverwerking bijvoorbeeld, aan de menselijke kant emoties en empathisch vermogen. 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat Rasch' opvatting over het 'else' vanuit het derdepersoonsperspectief aansluit bij de opvatting dat mensen altijd meer zijn dan hun geslacht, gender of kleur omdat het 'else' het niet-categoriseerbare/de niet-uitputtende beschrijving van menselijk gedrag vertegenwoordigt 1
- een argument voor De Vries' opvatting om verschillen uiteindelijk niet meer te benoemen met Rasch' opvatting over het 'else' vanuit het eerste persoonsperspectief, namelijk de onherleidbare openheid die mensen de opdracht geeft om hun bestaanservaring vorm te geven/uit te drukken 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Rasch verzet zich tegen een mensbeeld waarin alles van mensen meetbaar en zichtbaar te maken is; te reduceren is tot data. Er is altijd nog iets anders, het 'else': het spontane, vreemde en onvoorspelbare, dat wat niet beschreven en gecategoriseerd kan worden. Mensen zijn volgens haar dus altijd meer dan een enkele eigenschap of set eigenschappen, zoals hun kleur, afkomst, gender of geslacht. 1
- Volgens Rasch is de bestaanservaring van mensen onherleidbaar open. Ze bedoelt hiermee de vrijheid die mensen uitnodigt om hun eigen ervaring van hun bestaan vorm te geven en te onderzoeken. Als we eeuwig zouden blijven praten over woorden waarmee we alles en iedereen die in 'het gat tussen woord en ding valt' willen aanduiden, dan zouden we uiteindelijk via die (nieuwe) woorden toch weer alles van de mens zichtbaar maken en in een hokje plaatsen. Als je werkelijk recht wil doen aan de onherleidbare openheid van de menselijke bestaanservaring, dan moet je op een gegeven moment ophouden met (praten over) het gebruik van woorden die mensen juist in hokjes plaatsen, zoals de woorden 'man', 'vrouw' of 'non-binair'. Dan moet je misschien wel accepteren dat er voortdurend nieuwe woorden ontstaan en weer verdwijnen, die de ruimte tussen de hokjes verkennen en ook weer verlaten. Of dat sommige verschillen er op bepaalde momenten niet toe doen, zoals het er niet toe doet in welk gender-hokje iemand valt die je over diens werk interviewt. 1